

זוג עיטמים שהושב לטבע.
צילום: ארכיון רשות הטבע והגנים

זוג עיטמים נדירים הורעלו למוות

זוג עיטמים לבני זנב, שהושבו לטבע על ידי רשות הטבע והגנים ב־2007, הורעלו לאחרונה למוות. מטיילים שרכבו באופניים באזור ביצת זיתא - שטח עשיר בערכי טבע, שאף מיועד להפוך לשמורת טבע מוכרזת, זיהו פגרים של עופות ויונקים והזעיקו למקום את פקחי רשות הטבע והגנים, שסרקו את האזור ומצאו את פגריהם של ארבע נמיות, כעשרה תנים, ושל זוג העיטמים. החשד הוא שהרעלה בוצעה על רקע נזקים לחקלאות.

"העיטמים שוחררו מגרעין הרבייה, שמטרתו לאכלס מחדש את המין החשוב הזה בטבע, לאחר שנעלם מישראל בעקבות ייבוש בתי הגידול הלחים בשנות ה־50", מסביר אוהד הצופה, אקולוג העופות של רשות הטבע והגנים, "הנקבה הובאה מגן חיות בהולנד והזכר ממש בקע אצלנו בחי בר כרמל, ומיד עם שחרורם הם מצאו זה את זה והפכו לזוג. השנה הם בנו סוף סוף קן באזור עמק חפר, קן שהוא הקינון הכי דרומי של המין הזה בעולם כולו והקיננו החדש הראשון בארץ מזה 50 שנה. כאוכלי כול ניזונו העיטמים גם מפגרים, וככל הנראה הורעלו כשאכלו מפגרי היונקים שהורעלו. זהו יום עצוב שבו הישג בקנה מידה בינלאומי הופך לאסון באותו קנה מידה".

"רשות הטבע והגנים משקיעה משאבים עצומים בהשבת הדורסים שנכחדו לטבע ובפתרון בעיית ההרעלות", מספר אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים. "בין השאר אנחנו מפעילים פקחים שמסייעים לחקלאים להתמודד עם נזקים ויוזמים פרויקטים של איסוף פגרים מרחבי הארץ והעברתם לתחנות האכלה. בשנים האחרונות הנחנו על שולחן הממשלה שני דוחות מקיפים על תופעת ההרעלות והיעדר הסניטציה, והקשר ביניהם, ואני מקווה שמשרדי הממשלה השונים יבינו שלא פעולה משותפת והירתמות למשימה נמשך להכחיד את הטבע היקר והנדיר שלנו".

צילום: ניר בוקסנבאום

עונה נוספת ל"מבצע קיפוד"

הסדרה "מבצע קיפוד", שעלתה השנה בערוץ לוגי ב־HOT, מתמקדת בשמירת הטבע ובעלי החיים בארץ ישראל. היא פונה ישירות לאוכלוסיית הילדים במטרה להעלות מודעות ולחנך להתנהגות סביבתית ולאהבת החי.

לאור ההצלחה שלה זכתה העונה הראשונה של הסדרה, הוחלט להפיק עונה נוספת, שתתמקד בשמירה על צבי הים, חיות שמורות הנמצאות בסכנת הכחדה. בעונה הקודמת התנדבו הגיבורים בבית החולים לחיות בר של הספארי ורשות הטבע והגנים, וכעת הם יצאו למרכז להצלת צבי ים במכמורת, כדי לסייע בטיפול בצבים. צבי הים, שהוכרזו כמין מוגן בחוק, נמצאים בסכנת הכחדה תמידית בשל זיהום מי הים והחופים, הפיתוח המואץ לאורך החופים, ציד בלתי חוקי ועוד. רק בשנה האחרונה נעשו כמה פעולות לשחרור צבי ים ולשמירה על ביציהם המוטלות בחוף. במסגרת העלילה מגלים הילדים כי מי הנחל מזהמים על ידי גורם לא ידוע וכתוצאה מכך החיות, ובהן צבי הים, והצמחייה בסביבה נפגעים. החבורה מחליטה לצאת למסע להצלתם.

הסדרה, שנעשתה בשיתוף פעולה עם רשות הטבע והגנים, היא בהמשך לסדרה הפופולארית ועטורת השבחים "נשרים" ששודרה בערוץ לוגי בשנת 2009. דרך הסדרה לומדים הילדים על חיות הבר הארצישראליות השונות, על החשיבות שבשמירתן, על הטיפול בעלי החיים ועל המאמצים שמושקעים בהשבתם לטבע, כל זאת במקביל לעלילת מתח אפופת מסתורין ורצופת הרפתקאות.

רשות הדיבור

כתב: עומרי גל

שמורת טבע פורה. צילום: יוני שילה

הכרזה על שמורות טבע וגנים לאומיים

36,734 דונם של שטחים ערכיים הוכרזו לאחרונה כשמורות טבע וגנים לאומיים, ובכך הסתיימו בחלק מהמקרים תהליכי הכרזה שנמשכו שנים ארוכות. "הכרזה על שטחים כעל שמורות טבע וגנים לאומיים היא הדרך הטובה ביותר להבטיח את שמירתם לדורות, והיא מאפשרת לרשות הטבע והגנים לנהל את השטח גם מבחינת מחקר מדעי וקידום תכניות לשמירת הטבע במקום, גם מבחינת הסדרת הטיוולים במקום והסברה למטיילים וגם מבחינת אכיפה נגד פגיעה בערכי הטבע שבמקום", אמר אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים. "יש חשיבות גדולה להכרזות החדשות, בין אם היא בסיפוח שטחים נוספים לשמורות ותיקות או בהכרזה על שמורות וגנים חדשים במרכז הארץ. אני מזמין את הציבור לטייל בשמורות ובגנים החדשים, ורק לא לשכוח לשמור על כללי הטיוול ולא לפגוע בטבע".

שמורות הטבע והגנים שהוכרזו כוללים את שמורת טבע הר הנגב - הרחבה (28,615 דונם), שמורת טבע נקיית יפתח (44 דונם), שמורת טבע תל פארס (1,412 דונם), שמורת טבע רכס אדמי (3,703 דונם), גל לאומי שימרון (1,905 דונם), גן לאומי תל דור (223 דונם), שמורת טבע פורה - הרחבה (283 דונם), שמורת טבע וגן לאומי חוף גדור (549 דונם).

צילום: ארכיון רשות הטבע והגנים

צילום: סלמאן אבו רוכן

צילום: שי איתן

פרויקט אימוץ שמורת אלוני אבא

בהפנינג חגיגי שנערך לאחרונה בשמורת טבע אלוני אבא ציינו עשרות תלמידי בית ספר יסודי, יהודים וערבים, את סיום השנה השנייה בפרויקט החינוכי שמקימת רשות הטבע והגנים ביישובים כעבייה, קריית טבעון וכפר יהושע, בתמיכת קרן DBU הגרמנית. זו השנה השנייה שבה פועל הפרויקט, שבמהלכו מאמצים תלמידים מיישובי הסביבה את שמורת טבע אלוני אבא, אחד מיערות האלונים הטבעיים האחרונים שנותרו בצפון הארץ. מטרת הפרויקט היא לקרב את תושבי הסביבה לערכי הטבע והנוף שבסביבה הקרובה אליהם, ודרך כך לחנך את הילדים והמבוגרים כאחד לשמירת טבע בכלל.

התכנית כללת גם חוויה לימודית - שיעורים בכיתה, סיורים מודרכים ועוד - וגם מרכיב רגשי של חיבור לטבע. לדוגמה, השנה למדו התלמידים על זילמות סביבתיות, אך גם למדו כיצד לקבל את השונה דרך הכרת מגוון המינים בשמורה. לצד אלו עסקו התלמידים במבצעי ניקיון בשמורה, בסידור שבילים ובפעילות מדעית של עקירת מינים פולשים, מעקב אחר חלקות לאורך השנה ואפילו טיבוע ציפורים.

גיזל חזן, מנהלת שמורת עין אפק ומרכזת הפרויקט מטעם רשות הטבע והגנים: "הפרויקט חינוכי שכולם מרוויחים ממנו: התלמידים, המורים, ההורים וכמובן - הטבע. התלמידים נפגשים עם מדריכי הרשות פעמיים בחודש ולומדים על שמירת טבע דרך השמורה שנמצאת 'ב'חצר האחורית' שלהם, וכך אנחנו יוצרים אצל התלמידים, שמגיעים מרקעים שונים, את החיבור הרגשי לנושאים של שמירת טבע ונוף, שעליהם מופקדת הרשות. דרך התלמידים אנחנו גם מגיעים למורים ולהורים שגילו מעורבות גדולה במהלך השנה. אנחנו כבר נערכים לשנה הבאה של הפרויקט".

נחנך מצפור כוכב הירדן על שם רא"ל דן שומרון

בטקס שבו השתתפו מאות מוזמנים נחנך לאחרונה המצפור על שם רא"ל דן שומרון, הרמטכ"ל ה-13 של מדינת ישראל, בגן לאומי כוכב הירדן. הטקס כלל סיורים מודרכים בגן הלאומי, שיח לוחמים וחשיפת הלוט מעל המצפור החדש. המצפור ממוקם על המצוק המזרחי הסמוך למבצר הצלבני בגן לאומי כוכב הירדן והוא משקיף על עמק הירדן ועמק המעיינות, והרי הגלעד והגולן נשקפים ממול - תמונות המהוות את נוף הולדתו של רא"ל שומרון. המצפור, אשר משקיף גם על נתיב פעילותו של אורד יוניטי, יהווה אתר מורשת ייחודי באזור המשלב נוף עם מורשת צבאית וחברתית, בגבולה המזרחי של מדינת ישראל. את המצפור הקימה ומימנה רשות הטבע והגנים, ביוזמת מכון כנרת ועמותה לזכרו של דן שומרון, ובסיוע המועצה האזורית עמק המעיינות.

"חונכת מצפור כוכב הירדן לזכרו של הרמטכ"ל ה-13, רא"ל דן שומרון ז"ל, בשיתוף רשות הטבע והגנים, היא אות של כבוד והוקרה למפקד נועז ואיש חזון, בעל עיטור המופת, אשר רשם במו ידיו כמה מן הדפים המזהירים ביותר בהיסטוריה הצבאית של צה"ל ומדינת ישראל", אמר בנאומו נשיא מדינת ישראל, שמעון פרס. אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים, הוסיף: "כגוף אשר ממונה על השמירה על ערכי הטבע, הנוף והמורשת, אין בעינינו דרך טובה יותר להנציח את זכרו של רא"ל דן שומרון מאשר לאחד במקום אחד את כל השלושה, במצפור אשר משקיף על נופי הולדתו וחיו. אני מודה לשותפים לעשייה, שאפשרו להנציח את זכרו בצורה שתקדם את הערכים שעליהם גדל ותשרת את כלל הציבור - כפי ששומרון שירת את מדינת ישראל בחייו".

חוף פלמחים עבר לניהולה של הרשות

חוף הרחצה בפלמחים נפתח העונה במתכונתו החדשה - בניהולה של רשות הטבע והגנים. החוף המוכרז נמצא בשטחו של גן לאומי פלמחים, ולאחרונה החליטה ממשלת ישראל כי השטח שהיה מיועד להקמת כפר נופש במקום יצורף לשטחו. החלטת הממשלה קבעה כי יש לפתח את גן לאומי פלמחים כגן לאומי פתוח לציבור וכחלק מתפיסה זו הועברו גם סמכויות הניהול של החוף המוכרז לידי הרשות. המבנים הבלתי חוקיים שנבנו במקום עם השנים ייהרסו, ובמקביל תשקיע הרשות כמיליון וחצי שקלים בשיפוץ ובהוספה של מבני שירותים ומקלחות, בשילוט ובהסדרה של אזורי ספורט ומשחקי מטקות, אזור לינה ושהות בלילה ואזור להבערת אש. מחירי השתייה והמזון בחוף יהיו מפוקחים כמקובל באתרי רשות הטבע והגנים ובהמשך מתוכננים הסדרת הביקור במתחם הארכיאולוגי של יבנה ים, טיפול אקולוגי במינים פולשים באזור ועוד. חוף הרחצה יופעל בדמי כניסה, כאשר בניגוד לשנים הקודמות, הגבייה תעשה אך ורק במגרש החנייה של החוף המוכרז, כך שהביקור בגן הלאומי יתאפשר ללא תשלום.

"בגן לאומי חוף פלמחים יש ערכי טבע, מורשת ונוף רבים, ובשל כך הוא מושך אליו מאות אלפי מבקרים בשנה, הבאים ליהנות מרחצה, ממנוחה, מפעילות גופנית ומטיול", מסביר אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים. "הרשות פועלת כדי לשפר את חוויית הביקור לצד שמירה על משאבי הטבע והמורשת. ביולי ובאוגוסט יועברו סיורים מודרכים על ידי מדריכי רשות הטבע והגנים בימי שישי אחר הצהריים בשפך נחל השורק, בין עתיקות יבנה ים או בנבי רובין. כמו כן, ייאכף החוק האוסר על נסיעת כלי רכב בחופי ישראל ללא פשרות, יפורקו כל המבנים הלא חוקיים ותקודם תכנית להנגשה לבעלי מוגבלויות. הציבור מוזמן להגיע ולראות את השינוי הגדול והמבורך".